

Regeringskansliet, Justitiedepartementet

Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Ju.ssk@regeringskansliet.se

Remissvar

Datum: 2020-10-23

Er referens: Ju2020/02293/SSK

Diarienum: SSM2020-4753

Dokumentnr: SSM2020-4753-2

Handläggare: Caroline Falkengren

Telefon: 08-799 40 51

Remissvar om betänkandet En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret (SOU 2020:29)

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) stödjer i huvudsak de förslag som lämnas av utredningen och är positiv till att arbetet med psykologiskt försvar utvecklas och förstärks. SSM ser att uppdraget antingen skulle kunna utföras av en särskild myndighet eller också kunna lösas av en befintlig myndighet, t.ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). SSM ser att det sistnämnda alternativet skulle kunna ge effektivitets- och samordningsvinster. I övrigt lämnar SSM särskilda synpunkter avseende nedanstående avsnitt.

Avsnitt 3 Vad är psykologiskt försvar?

I likhet med utredningen anser SSM att det psykologiska försvaret bör ses som en självklar del av arbetet med att värna det öppna samhället, den fria åsiktsbildningen samt Sveriges frihet och oberoende. En viktig del i detta bör vara att stärka den samlade förmågan att identifiera och möta otillbörlig informationspåverkan och annan spridning av vilseledande information riktad mot Sverige.

Avsnitt 6 Myndigheter och andra aktörer med uppgifter inom det psykologiska försvaret

SSM instämmer i utredningens bedömning att det är många aktörer som är viktiga för det psykologiska försvaret och har också förståelse för att inte alla kan nämnas i utredningen. SSM vill dock påtala att övriga bevakningsansvariga myndigheter, utöver dem som utredningen nämner, har uppgifter inom det psykologiska försvaret även om det inte framgår av instruktioner och regeringsuppdrag. SSM bidrar t.ex. till motståndskraft och motverkar otillbörlig informationspåverkan inom ramen för det informationsarbete som sker om risker med elektromagnetiska fält och 5G.

Avsnitt 8.3.3. Desinformation riktad mot samhällets grundläggande funktionalitet

SSM vill tydliggöra att den telefontjänst som nämns i utredningen inte enbart var en telefontjänst dit allmänheten kunde ringa för att ställa frågor om bl.a. 5G. Telefontjänsten hanterade frågor från allmänheten om magnetfält och trådlös teknik. Det var alltså inte en tjänst som startades på grund av 5G utan en tjänst som SSM hade erbjudit under lång tid. Att SSM valde att stänga tjänsten efter hot mot medarbetare är korrekt.

Avsnitt 9 En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret

SSM anser att det är en lämplig inriktning för den nya myndigheten att få uppgiften att driva på utvecklingen och arbetet med psykologiskt försvar och ges mandat att kunna leda samordnade aktiviteter som syftar till att identifiera, analysera och möta otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information riktad mot Sverige eller svenska intressen. SSM anser också att det är viktigt att den nya myndigheten får mandat och uppgifter som möjliggör att den blir Sveriges ledande expertmyndighet och samverkansnod inom psykologiskt försvar och då särskilt arbetet som avser otillbörlig informationspåverkan.

Avsnitt 9.2 Stödja, stärka, samordna och utveckla samhällets samlade motståndskraft inom det psykologiska försvaret

Utredningen föreslår att den nya myndigheten får en samordningsuppgift i fred, vid höjd beredskap och i krig. SSM vill peka på att detta innebär ytterligare en aktör, utöver MSB och länsstyrelserna, som ska verka för samordning. MSB ska i enlighet med sin instruktion arbeta med och verka för samordning mellan berörda samhällsaktörer för att förebygga och hantera olyckor, kriser och konsekvenser av krig och krigsfara. Länsstyrelserna ska enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap under en kris samordna verksamhet mellan kommuner, regioner och myndigheter. SSM gör bedömningen att inrättandet av ytterligare en myndighet med samordningsuppgifter kan skapa otydlighet avseende vilken myndighet som samordnar vilken fråga. SSM anser därför att det är av central betydelse att den nya myndighetens instruktion är tydlig avseende vilka samordningsuppgifter som ligger på myndigheten. Eventuellt kan även övriga berörda myndigheters instruktioner behöva ses över. Uppdraget får inte heller innebära att man övertar andra aktörers ansvar inom det psykologiska försvaret utan ansvarsprincipen bör gälla.

Avsnitt 9.2.6 Utbildning och övning inom myndighetens ansvarsområde

SSM anser att utbildning och övning är viktiga verktyg för att skapa förmåga att hantera olika typer av händelser och kriser. Det är därför positivt att den nya myndigheten föreslås få förmåga att planera och genomföra utbildningar för myndigheter, kommuner och civilsamhället. Det är dock viktigt att denna övningsverksamhet samordnas med annan övningsverksamhet inom totalförsvaret. Det är även positivt att den nya myndigheten föreslås få till uppgift att tillhandahålla utbildningsmaterial inom området psykologiskt försvar.

Avsnitt 9.2.8 Följa, beställa, kvalitetssäkra och förmedla forskning och annan kunskapsutveckling i frågor som rör psykologiskt försvar

I likhet med utredningen anser SSM att om Sverige ska kunna utveckla och vidmakthålla nödvändig kompetens inom det psykologiska försvaret så är det av avgörande betydelse att den nya myndigheten kan initiera och finansiera forskning och studier. SSM stödjer utredningens förslag att den nya myndigheten ska kunna följa, ta del av och kritiskt granska pågående internationell forskning inom området psykologiskt försvar. SSM har under flera år använt sig av vetenskapliga råd, bl.a. inom området elektromagnetiska fält, för granskning av pågående forskning och studier. SSM har positiva erfarenheter av detta arbetssätt och stödjer därför utredningens förslag om ett externt forskningsråd kopplat till den nya myndighetens forsknings- och utvecklingsavdelning (Figur 12.1).

Avsnitt 9.4.5 Skyldighet att rapportera incidenter som avser otillbörlig informationspåverkan

Utredningen föreslår att en ny incidentrapporteringsplikt avseende otillbörlig informationspåverkan ska föras in i krisberedskapsförordningen. SSM konstaterar att säkerhetsincidenter ska rapporteras till olika myndigheter beroende på om det inträffade rör säkerhetsskydd, informationssäkerhet och IT-säkerhet eller personuppgifter. Förslaget innebär att incidenter ska rapporteras till ytterligare en myndighet. SSM vill i detta sammanhang uppmärksamma att det finns en risk för gränsdragningsproblem mellan incidenter som rör informationspåverkan och andra säkerhetsincidenter. Det kan medföra att det blir svårt att uppfylla skyndsamhetskravet eller att rapportering sker till fel mottagare. SSM anser att det i det fortsatta arbetet bör övervägas om det finns behov av att tydliggöra vilken myndighet som är rätt mottagare av rapportering vid blandade incidenter med gränsdragningsproblematik.

Avsnitt 10 Ett nationellt centrum för psykologiskt försvar

SSM instämmer i utredningens bedömning att det psykologiska försvaret behöver samordnas och utvecklas. En ökad samordning av tillgängliga resurser skulle ge fördelar. Resurserna skulle användas mer effektivt och förmågan att koordinera insatser skulle öka på både kort och lång sikt. En bättre samordning skulle också ge operativa fördelar när flera myndigheters insatser behöver koordineras i ett akut läge.

SSM är dock tveksam till om det är nödvändigt att inom den nya myndigheten inrätta ett Nationellt centrum för psykologiskt försvar i syfte att stärka samverkan, samordning och utveckling och åstadkomma en nationell förmågehöjning inom det psykologiska försvaret. SSM menar att denna förmågehöjning borde kunna säkerställas genom den nya myndighetens ordinarie arbete i samverkan med övriga berörda aktörer.

Förslaget att det nya centrumet ska fungera som en nod för myndighetsgemensamma analyser och samordnad ledning m.m. anser SSM kan skapa en parallell struktur till den nationella inriktnings- och samordningsfunktionen hos MSB. Detta kan i sin tur skapa klarheter och försvåra hanteringen av uppkomna händelser.

Avsnitt 13.2 Den nya myndigheten bör lokaliseras till Stockholmsområdet

SSM anser i likhet med utredningen att lokalisering av den nya myndigheten till Stockholmsområdet kan bidra till att påskynda processen att inrätta myndigheten och få den operativ.

I detta ärende har generaldirektören Nina Cromnier beslutat. Utredaren Caroline Falkengren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Johan Friberg och enhetschefen Catarina Danestig Sjögren deltagit.

Detta beslut expedieras utan underskrift.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Nina Cromnier

Caroline Falkengren